

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 436/08-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2009 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa o sťažnosti R. P., B., zastúpeného advokátkou JUDr. E. L., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 47/2005 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 47/2005 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 47/2005 konal bez zbytočných prietáhov.

3. R. P. priznáva finančné zadostúčinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. R. P. priznáva úhradu trov konania v sume 265,91 € (slovom dvestošesťdesiatpäť eur a deväťdesiatjeden centov), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť na účet advokátky JUDr. E. Ľ., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. II. ÚS 436/08 z 27. novembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť R. P., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. E. Ľ., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 47/2005.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že 23. decembra 2004 podal žalobu o zaplatenie 529 900 Sk s prísl. voči Mestu B. z titulu neoprávneného užívania jeho pozemku o výmere 757 m².

Okresný súd pri prerokovávaní veci nepostupoval bez prietáhov, bezdôvodne odročoval pojednávania (napr. z dôvodu doloženia titulu nadobudnutia nehnuteľnosti, hoci s podaným návrhom sťažovateľ doložil aj list vlastníctva a pod.).

Na sťažovateľovu sťažnosť na prietahy v konaní z 23. apríla 2007 predsedníčka okresného súdu reagovala prípisom z 3. mája 2007, nevyjadrila sa však k veci, len oznámila chronológiu úkonov, ktoré súd urobil, a termíny pojednávania.

Odvtedy sa uskutočnili tri pojednávania, ale vec nie je stále rozhodnutá, hoci ide o skutkovo a právne veľmi jednoduchú vec. Sťažovateľ štvorročnú dobu konania považuje za neprimeranú.

Článok 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru garantujú fyzickej osobe právo na skončenie jej veci v primeranej dobe.

Vzhľadom na predmet sporu, správanie sťažovateľa a súdu možno podľa sťažovateľa konštatovať, že k neodôvodneným prietahom v označenej veci dochádzalo a že boli zapríčinené iba zlou a nekoncentrovanou činnosťou súdu, pretože pojednávania sa konali v neprimeraných intervaloch a boli nedôvodne odročované.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol vo veci rozhodnúť týmto nálezom:

„1. Základné právo R. P. na prerokovanie veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 14 C 47/2005, podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I sa prikazuje v uvedenej veci konať bez zbytočných prietahov.

3. R. P. priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 80.000,- Sk, ktorú sumu mu vyplatí OS Bratislava I do 1 mesiaca.

4. OS Bratislava I je povinný uhradiť sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 9192 Sk, ktorú sumu vyplatí na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. E. L. do 1 mesiaca...“

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenie právnej zástupkyne sťažovateľa a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože

po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčku okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k prijatej sťažnosti.

Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení z 19. decembra 2008 uviedla:

«Dňa 23. 12. 2004 bol Okresnému súdu Bratislava II doručený návrh na začatie konania v právnej veci R. P. c/a Hlavné mesto Slovenskej republiky B. Predmetná vec bola tunajšiemu súdu postúpená dňa 9. 2. 2005. Predmetom konania je vydanie bezdôvodného obohatenia.

Dňa 11. 02. 2005 súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 35 338,- Sk. Právny zástupca navrhovateľa predmetnú výzvu prevzal dňa 16. 2. 2005.

Dňa 11. 02. 2005 súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľa na zaslanie rovnopisov. Navrhovateľ podaním zo dňa 21. 2. 2005 podal námietku na neprávne vyrubenú výšku súdneho poplatku.

Právny zástupca navrhovateľa podaním zo dňa 21. 2. 2005 upresnil petit návrhu. Navrhovateľ zaplatil súdny poplatok vo výške 26 494,- Sk dňa 3. 3. 2005.

Dňa 31. 03. 2005 súd vyzval odporcu, aby sa vyjadril k návrhu /lč.26/.

Odporca predmetnú výzvu prevzal dňa 7. 4. 2005.

Odporca zaslal súdu vyjadrenie k návrhu dňa 20. 4. 2005.

Súd dňa 16. 8. 2005 vytýčil termín pojednávania na deň 18. 1. 2006.

Dňa 18. 1. 2006 pojednávala sudkyňa Mgr. S., dôvod odročenia nebol uvedený.

Súd vytýčil pojednávanie na deň 5. 4. 2006.

Právny zástupca navrhovateľa navrhol zmenu petitu, ktorú súd pripustil uznesením a zaviazal navrhovateľa doplatiť súdny poplatok za zmenený návrh.

Súd vyzval navrhovateľa na doplatenie poplatku výzvou zo dňa 6. 4. 2006 a navrhovateľ zaplatil súdny poplatok vo výške 8 370,- Sk dňa 24. 6. 2006.

Uznesením zo dňa 5. 4. 2006 bola pripustená zmena návrhu.

Súd stanovil dňa 24. 5. 2007 termín pojednávania na deň 12. 6. 2007. Ďalší termín pojednávania bol stanovený dňa 10. 10. 2007.

Právny zástupca navrhovateľa podaním zo dňa 9. 7. 2007 požiadal o zmenu návrhu -

rozšírenie na sumu 929 736,- Sk a upresnil petit návrhu.

Dňa 10. 10. 2007 súd pripustil zmenu návrhu a vyzval navrhovateľa doplatiť súdny poplatok a stanovil termín pojednávania na deň 30. 10. 2007.

Dňa 12. 10. 2007 súd vyzval na doplatenie súdneho poplatku za návrh vo výške 13 944,- Sk.

Súd na pojednávaní zo dňa 30. 10. 2007 odročil predmetné pojednávanie za účelom vykonania dôkazu znalcom na stanovenie výšky nájomného.

Súd uznesením zo dňa 17. 3. 2008 nariadil znalecké dokazovanie.

Znalkyňa dňa 22. 5. 2008 požiadala súd o odsúhlasenie podkladov pre vypracovanie znaleckého posudku a zároveň doniesla spis na pojednávanie bez vypracovania znaleckého posudku.

Sudca dňa 27. 5. 2008 ústne súhlasil s navýšenými požiadavkami znalca na vypracovanie znaleckého posudku. Zároveň opätovne požiadal, aby znalkyňa vypracovala znalecký posudok do 15. 6. 2008, pretože súd stanoví termín pojednávania.

Súd pojednávanie na deň 28. 5. 2008 odročil z dôvodu nevypracovania znaleckého posudku na termín 24. 6. 2008.

Súd písomne dňa 5. 6. 2008 dal znalkyni súhlas na zvýšené výdavky potrebné pre vypracovanie znaleckého posudku. Zároveň ju požiadal, aby vypracovala znalecký posudok do 18. 6. 2008.

Znalkyňa dňa 18. 6. 2008 doručila súdu vypracovaný znalecký posudok spolu s vyúčtovaním odmeny. Súd telefonicky oznámil účastníkom, že bol doručený súdu posudok a by si ho prišli prevziať osobne, nakoľko bol stanovený termín pojednávania na deň 24. 6. 2008.

Na pojednávaní dňa 24. 6. 2008 právny zástupca navrhovateľa žiadal pripustiť zmenu návrhu a súd uznesením pripustil zmenu návrhu. Bola vypočutá znalkyňa a súd odročil pojednávanie za účelom vykonania kontrolného znaleckého dokazovania. Uznesením zo dňa 1. 7. 2008 bola znalkyni priznaná odmena.

Sudca dňa 10. 9. 2008 dal pokyn pre vyššieho súdneho úradníka, aby vypracoval uznesenie o nariadení kontrolného znaleckého posudku. Uznesením súd nariadil kontrolné znalecké dokazovanie dňa 11. 9. 2008.

Dňa 23. 10. 2008 súd expedoval Uznesenie o nariadení kontrolného znaleckého

posudku. ...

Predmetné konanie je poznačené priet'ahmi, čo možno považovať v danej veci za objektívny priet'ah, ktorý bol spôsobený predovšetkým vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka, zákonného sudcu ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na civilnom úseku tunajšieho súdu. Vzhľadom na vysoký nápad v oddelení „14C“ a pretrvávajúci veľký počet nevybavených vecí v oddelení 14 C sa jednotlivé časové úseky medzi úkonmi sudkyne a vyšších súdnych úradníkov predĺžili. ...»

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy, podľa ktorej má každý právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo, aby jeho záležitosť bola prejednaná v primeranej lehote.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti

prípade podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98).

1. Predmetom posúdenia v danej veci je konanie, v ktorom sa sťažovateľ domáha od odporcu zaplatiť 529 900 Sk (neskôr zmenené na 929 736 Sk) z titulu bezdôvodného obohatenia. Toto konanie sa osobitne nelíši od obdobných konaní tohto druhu. Z vyjadrení sťažovateľa ani z obsahu predloženého na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadnu zásadnú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Zložitosť veci nenamieta vo vyjadrení k sťažnosti ani predsedníčka Okresného súdu Bratislava I.

2. Pri hodnotení druhého kritéria ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v priebehu doterajšieho konania trikrát navrhol zmenu petitu, čo mu z hľadiska využívania jeho procesných práv nemožno vyčítať, na druhej strane, okresný súd musel o týchto návrhoch rozhodovať, čo tiež prispelo k predĺženiu konania. Inak sťažovateľ konajúcemu súdu poskytoval potrebnú súčinnosť.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd konštatuje, že konanie v predmetnej veci od jej podania okresnému súdu dosiaľ trvá viac ako 3 roky.

Skutočnosť, že prvé pojednávanie sa uskutočnilo po skoro roku od podania žaloby a aj medzi ďalšími pojednávaniami sa vyskytla viacmesačná nečinnosť okresného súdu, napr. 5. apríla 2006 až 12. júna 2007 (14 mesiacov) a 30. októbra 2007 až 28. mája 2008 (7 mesiacov), svedčí o tom, že postup konajúceho súdu nebol efektívny a nevedol k meritórnemu rozhodnutiu sporu.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2

ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou a neefektívnou činnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia okresného súdu vo svojej veci.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 80 000 Sk, ktoré osobitne neodôvodnil.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením, a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 1 000 €. Táto suma zohľadňuje celkovú dĺžku predmetného konania s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu a dĺžku zbytočných prietáhov. Vo zvyšnej časti uplatnenému nároku sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v návrhu nevyhovel.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou JUDr. E. L. Právna zástupkyňa si uplatnila trovy konania v sume 9 192 Sk (odmena za 3 úkony po 2 730 Sk + 3 x 178 režijný paušál = 7 724 Sk + 19 % DPH, t. j. suma 1 468 Sk).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1, § 11, § 13 ods. 3, § 14 ods. 1 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, v zásade nie je oceníteľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2008 v konaní pred ústavným súdom predstavuje sumu 105,42 € a hodnota režijného paušálu sumu 6,31 €.

Ústavný súd právnej zástupkyňi sťažovateľa priznal za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2008 (príprava a prevzatie veci, písomné podanie na súde) odmenu v sume 210,84 € (2 x 105,42 €) vrátane úhrady režijného paušálu v sume 12,62 € (2 x 6,3 €), spolu teda v sume 223,46 €. Keďže advokátka je platiteľkou dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % (42,45 €) podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 265,91€.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2009